

Unios notatserie
nr. 2/2015

**Realinntektsnedgang for
alderspensjonister og
minstepensjonister**

Erik Orskaug, sjeføkonom i Unio

7. april 2015

Innhold	Side
Hvorfor får alderspensjonistene nedgang i realinntekten i år?	3
Reguleringen av løpende alderspensjon	4
Regulering av minstepensjon	5
Ville et annet reguleringsregime gitt et annet resultat?.....	6
Bør reguleringen av løpende alderspensjon endres?	7
Sikringsmekanisme.....	10

Unios notatserie på www.Unio.no (utdrag)

- Nr 5 2008 Kan ny AFP i privat sektor overføres til offentlig sektor?
- Nr 1 2009 Makt og innflytelse i EU – fagbevegelsens rolle
- Nr 3 2009 OfTP-utvalget – en kort presentasjon og noen kritiske merknader til rapporten
- Nr 5 2009 Offentlig tjenestepensjon – om meklingsresultatet 2009
- Nr 2 2010 Ny pensjonistbeskatning - kommentarer til regjeringens forslag
- Nr 3 2010 Skattlegging av pensjonsinntekt - Unios hørings svar
- Nr 6 2010 Kombinasjon arbeid og pensjon
- Nr 1 2011 Brutto er best
- Nr 5 2011 Uførepensjon og skatt
- Nr 7 2011 Kunnskapskommunen
- Nr 1 2012 På arbeidsgivers nåde - privat tjenestepensjon
- Nr 2 2012 Er forskning arbeid?
- Nr 5 2012 Hybriden – tjenestepensjon à la carte
- Nr 6 2012 Frontfagsmodellen – modell under press
- Nr 7 2012 Hybriden – Unios hørings svar
- Nr 1 2013 Yngre årskull og offentlig tjenestepensjon
- Nr 4 2013 Unios hovedkrav og forventninger til en ny regjering
- Nr 5 2013 Ny uførepensjon i offentlig tjenestepensjon fra 2015
- Nr 6 2013 Ny uførepensjon i privat tjenestepensjon fra 2015
- Nr 1 2014 Unios innspill til regjeringen Solberg i forkant av 2015-budsjettet
- Nr 2 2014 Unios kommentarer til Revidert budsjett 2014 og Kommuneproposisjonen 2015
- Nr 3 2014 Trygdedrøftingene 2014
- Nr 4 2014 Handelsavtaler og handel med tjenester
- Nr 5 2014 Unios kommentarer til Solberg-regjeringens forslag til statsbudsjett for 2015
- Nr 6 2014 Offentlig tjenestepensjon målt mot andre tjenestepensjonsordninger
- Nr 1 2015 Unios innspill til regjeringen Solberg i forkant av 2016-budsjettet
- Nr 2 2015 Realinntektsnedgang for alderspensjonister og minstepensjonister

Unios notatserie gir bakgrunn og kommentarer til aktuelle faglige og politiske spørsmål. Her trykker vi også Unios syn i viktige hørings saker og våre innspill i forbindelse med statsbudsjett mv.

7. april 2015

Realinntektsnedgang for alderspensjonister og minstepensjonister

Alderspensjonister og minstepensjonister kan få en betydelig nedgang i realinntekten i år. Pensjonene skal reguleres svakere enn lønnsveksten. I tillegg skal det trekkes fra for «for høy» regulering i 2014. Samlet kan dette innebære nedgang i realinntekten for alderspensjonistene på $\frac{3}{4}$ prosent i år og $\frac{1}{2}$ prosent for minstepensjonistene. Pensjonistene murrer og arbeidsminister Robert Eriksson fra Fremskrittsparteiet har fått en varm potet i fanget.

Notatet ser først på hvorfor alderspensjonistene og minstepensjonistene ventes å få en nedgang i realinntekten i år. Dernest ser vi på om en regulering av alderspensjonene med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten ville gitt et annet resultat enn det som følger av «deretter fratrekkes 0,75 prosent» som er dagens ordning. Og til slutt ser vi på hva som eventuelt kan gjøres for å unngå at alderspensjonistene får nedgang i kjøpekraften (når politikerne egentlig mente at dette ikke burde skje!).

Hvorfor får alderspensjonistene nedgang i realinntekten i år?

Først skal det sies at vi ikke vet hvor stor realinntektsnedgang alderspensjonistene vil få i år. Det vet vi først når lønnsveksten og prisveksten for i år er kjent i januar-februar neste år. Men noen antagelser er det fullt mulig å gjøre.

Lønnsveksten ble allerede i 2014 langt lavere enn det vi har vært til de siste 20 årene. Når så prisveksten nærmer seg et mer normalt nivå sammenliknet med den svært lave prisveksten vi har hatt de siste 10 årene, blir rommet for realvekst i inntekt mindre.

TBUs mars-anslag for konsumprisveksten fra 2014 til 2015 er $2\frac{1}{2}$ prosent. Hvis lønnsveksten i 2015 blir så lav som 2,7 prosent som det nylig avsluttede frontfagsoppgjøret kan tyde på, gir det en gjennomsnittlig reallønnsvekst for lønnstakerne på 0,2 prosent. For pensjonistene som har en regulering av pensjonen som er lavere enn lønnsveksten betyr dette realinntektsnedgang. I tillegg skal årets vekst i pensjonene justeres for «avvik» i foregående år.

Dette innebærer at alderspensjonistene kan vente en betydelig realinntektsnedgang 2015. Om lag en tredel av den antatte nedgangen kan forklares med at det skal gjøres et fradrag i reguleringen i år fordi det ble gitt «for mye» i fjor, se tabell 1.

Tabell 1: Sannsynlig realnedgang i alderspensjonene i 2015 (alle tall er anslag)

Lønnsvekst i 2015	2 ¾ pst
Fradrag for «for høy» regulering av alderspensjonene i 2014	-0,2 pst
Vekst i G i 2015	2,54 pst
Vekst i alderspensjon etter underregulering i forhold til lønnsveksten («0,75»)	1,77 pst
Konsumprisvekst 2015	2,5 pst
Mulig realnedgang i alderspensjonene i 2015	-0,73 pst

Reguleringen av løpende alderspensjon

Det er bare i perioden 2003-2010 at alderspensjonene har fulgt lønnsveksten. I alle andre år siden folketrygdens innføring i 1967 har alderspensjonene hatt lavere vekst enn lønningene. I perioden 1967-2002 ble alderspensjonene regulert med veksten i grunnbeløpet G, men når G alltid ble regulert lavere enn lønnsveksten ble også alderspensjonene underregulert. Fra 2011 er det fastsatt i lov at alderspensjonene skal reguleres lavere enn lønnsveksten (og G som heretter følger lønnsveksten).

Folketrygdloven og den tilhørende reguleringsforskriften gir følgende framgangsmåte for hvordan grunnbeløpet og alderspensjonene skal reguleres:

- Gjennomsnittlig grunnbeløp i reguleringsåret skal øke like mye som den forventede lønnsveksten i reguleringsåret (dvs. anslaget i Revidert Nasjonalbudsjett) korrigert for avvik mellom faktisk og forventet økning to år tilbake i tid.
- Årsveksten i punktet over regnes om til et datotillegg fra 1. mai i reguleringsåret.
- Alderspensjonen for den enkelte skal så fra 1.mai reguleres med datoøkningen og så skal det trekkes fra 0,75 prosent fra dette beløpet for å komme fram til den nye pensjonen fra 1. mai.

Tabell 2: Gjennomsnittlig årsvekst i lønn per normalårsverk, konsumprisvekst og vekst i grunnbeløpet/alderspensjonene 1967-2015*

	70-79	80-89	90-99	00-09	67-2015*	03-10	11-15*
Lønnsvekst	10,7	8,5	4,5	4,7	6,7	4,4	3,6
Konsumprisvekst	8,4	8,3	2,4	2,1	4,8	2,0	1,7
Alderspensjonsvekst*	9,1	7,8	3,7	4,5	6,1	4,3	2,9
Realvekst årslønn	2,3	0,2	2,0	2,6	1,9	2,4	1,9
Realvekst alderspensjon	0,7	-0,5	1,3	2,4	1,3	2,3	1,2

* Det er lagt inn 2 ¾ pst lønnsvekst og 2,5 pst prisvekst i 2015.

Tabell 2 viser hvordan reguleringen av alderspensjonene har vært sammenliknet med lønnsveksten siden folketrygdens innføring i 1967. Vi ser at:

- 70-tallet var preget at høy lønns- og prisvekst. Grunnbeløpet hadde en utvikling som sikret pensjonistene omlag en tredel av den kjøpekraftvekst de yrkesaktive fikk.
- 80-tallet var "det tapte tiår". Reallønningene sto nesten stille og pensjonistenes kjøpekraft (målt ved utviklingen i grunnbeløpet) gikk ned.
- 90-tallet hadde et lavere nominelt forløp og grunnbeløpet hadde en utvikling som sikret pensjonistene noe over halvparten av den kjøpekraftvekst de yrkesaktive fikk.
- Perioden fra 2003-2010 er den eneste perioden hvor veksten i grunnbeløpet og pensjonene følger lønnsveksten. Både lønnstakere og pensjonister sikres i denne perioden en historisk god kjøpekraftsutvikling.
- Perioden fra 2011-2015 er det fast underregulering av alderspensjonene slik at denne ligger under lønnsveksten og veksten i grunnbeløpet («og deretter fratrekkes 0,75 pst»).
- Over hele perioden fra 1967 til 2015 ser vi at den gjennomsnittlige realveksten i alderspensjonene har vært omlag to tredeler av realveksten i lønningene. Det er særlig perioden fra midten av 90-tallet til 2010 som ga pensjonene en gunstig utvikling.

Reguleringen kan komme under press

Internasjonalt er det forskjellige reguleringsregimer for løpende alderspensjoner. Av de land det er naturlig å sammenlikne oss med, har de fleste land forlatt regulering med lønnsveksten for mange år siden, eller har aldri hatt slik regulering. Mange land regulerer alderspensjonene med en kombinasjon av pris- og lønnsvekst eller en mekanisme som gir om lag samme utslag. Og atter andre, kanskje de fleste land, regulerer alderspensjonene kun med prisveksten. Regulering med prisveksten opprettholder kjøpekraften av pensjonene, men gir ikke pensjonistene del i produktivitetsveksten i økonomien som er grunnlaget for den realinntektsveksten som lønnstakerne vanligvis har.

Etter hvert som eldrebølgen legger press på offentlige finanser, vil antakelig spørsmålet om regulering av de løpende pensjoner komme opp. I en økonomisk «krisesituasjon» er dette et typisk spørsmål som kan avgjøres med et enkelt vedtak en sen kveld i Stortinget uten noen forutgående utredning og offentlig debatt.

Regulering av minstepensjon

Minstepensjonene reguleres også lavere enn lønnsveksten, men underreguleringen foregår på en annen måte og noe lempeligere enn for alderspensjonistene.

Minstepensjonen skal først gis samme prosentvise vekst som grunnbeløpet. Den vil med andre ord i år også bli omfattet av fratrekke på 0,2 prosent fordi det ble gitt «for mye» i fjor. Deretter skal det justeres for forholdet mellom forholdstallene for 67-åringer for hhv 2014- og 2015-årgangene, se ramme.

$\text{Minstepensjon } 1/5 \text{ 2014} * (1 + \text{prosentvis vekst i G}) * \frac{\text{Forholdstallet for 67-åring i 2014}}{\text{Forholdstallet for 67-åring i 2015}} = \text{Ny minstepensjon fra 1/5 2015}$

Med forutsetningen om lønnsvekst på 2 ¾ prosent innebærer dette at minstepensjonen 1/5 2015 økes med 1,5 prosent tilsvarende 2 603 kroner. På årsbasis fra 2014 til 2015 vil da minstepensjonen økes med 2,04 prosent, noe som innebærer at minstepensjonene reelt sett reduseres med ½ prosent om konsumprisveksten blir 2 ½ prosent.

Med disse forutsetningene vil minstepensjonen 1/5 2015 være 175 877 kroner eller 1,95 G. Du husker kanskje at minstepensjonene i trygdeoppgjøret i 2010 ble økt til 2 G. Etter det har det igjen gått nedover. Minstepensjonen vil i år være tilbake på 2008-nivå målt i antall G.

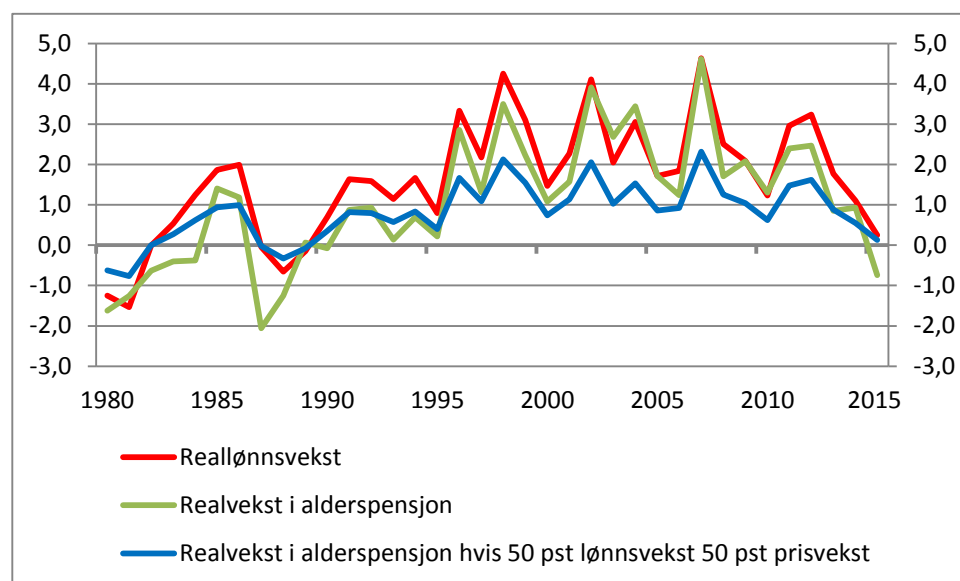
Ville et annet reguleringsregime gitt et annet resultat?

I forbindelse med Pensjonsreformen ble det diskutert forskjellige modeller for hvordan alderspensjonen kunne reguleres. Stortinget valgte en modell der opptjeningen i folketrygdens alderspensjon var noe høyere enn tidligere, men dette ble kombinert med en svakere regulering av løpende pensjoner enn lønnsveksten.

Først var det snakk om at alderspensjonene skulle reguleres med gjennomsnittet av prisveksten og lønnsveksten. Alderspensjonene ville på den måten alltid få halvparten av den realinntektsvekst som lønnsstakerne hadde. Denne løsningen ble i det endelige vedtaket skiftet ut med at alderspensjonen skulle reguleres med lønnsveksten og deretter fratrekkes 0,75 prosent. I praksis betyr dette at alderspensjonene blir regulert med lønnsveksten minus om lag 0,78 prosentpoeng.

Figur 1 viser hvilken realvekst det har vært i lønningene og alderspensjonene fra 1980 til i dag. I figuren er det også lagt inn en egen kurve som viser hvordan realveksten i alderspensjonene hadde vært hvis reguleringen hadde vært gjennomført med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten i det enkelte år. Figur 1 gir et klart inntrykk av at alderspensjonistene de siste 20 årene ville tapt mye på å ha en regulering med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten.

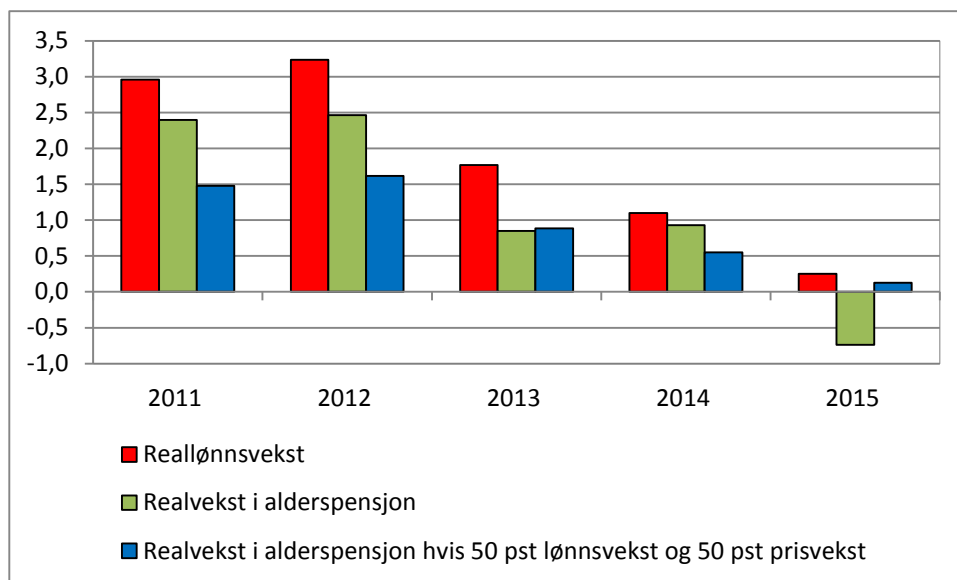
Figur 1: Realvekst i lønninger og alderspensjon 1980-2015*

* Det er lagt inn 2 ¾ pst lønnsvekst og 2,5 pst prisvekst i 2015.

Reguleringsregimene i årene fra midten av 90-tallet til i dag har derimot vært svært forskjellige. Ser vi kun på årene etter at Pensjonsreformen ble innført i 2011, da Stortinget alternativt kunne valgt en regulering med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten, blir det mulig å vurdere om alderspensjonistene har tapt eller vunnet på det nye reguleringsregimet.

Figur 2: Realvekst i lønninger og alderspensjon 2011-2015*

* Det er lagt inn 2 ¾ pst lønnsvekst og 2,5 pst prisvekst i 2015.

Over de fem årene fra 2011-2015 ville regulering med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst gitt en alderspensjon i 2015 som er 1,2 pst lavere enn med det reguleringsregime vi har hatt siden 2011. For en alderspensjon som i 2010 var 300 000 kroner innebærer det at pensjonen i år ville vært 3 700 kroner lavere. Selv om alderspensjonistene kan få realinntektsnedgang i år, har realveksten i alderspensjonene tidligere i denne perioden vært så sterk at det mer enn utlikner denne forskjellen. Det kan forklares med den meget høye reallønnsveksten i 2011 og 2012.

Bør reguleringen av løpende alderspensjon endres?

Pensjonistorganisasjonene vil fjerne underreguleringen av de løpende alderspensjonene. Det må bl.a. ses i lys av at de som var alderspensjonister ved Pensjonsreformens ikrafttredelse i 2011 ikke fikk noen av «godene» ved den nye reformen, men kun den innstramningen som lå i den nye underreguleringen.

Unio mener det er naturlig at reguleringen av løpende alderspensjoner vurderes i forbindelse med evalueringen av Pensjonsreformen i 2017. Her må en både evaluere hvorvidt pensjonene fortsatt bør underreguleres og hvordan en eventuell underregulering bør videreføres.

For politikerne som står bak Pensjonsreformen, og det er nå alle (i hvert fall så lenge Frp sitter i regjering), vil det nok sitte langt inne å fjerne underreguleringen. Og etter hvert som Pensjonsreformen har virket noen år vil argumentene om at pensjonistene bare fikk nedsiden

av reformen ha mindre gyldighet. For mange vil opptjening i ny folketrygd gi mer (før levealdersjustering) enn hva gammel folketrygd ville gitt.

La oss først se på forskjellen mellom de to (under)reguleringsregimene som var aktuelle i 2011:

«Gjennomsnittet av lønns- og prisvekst»

Regulering med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst sikrer alderspensjonistene halvparten av den realveksten lønnstakerne får, verken mer eller mindre. Hvis lønnsveksten i samfunnet følger produktivitetsveksten i næringslivet (ref. frontfagsmodellen) vil arbeidstakerne få sin del av veksten i økonomien og reallønningene vil øke med produktivitetsveksten. Så lenge produktivitetsveksten er positiv vil alderspensjonene også øke reelt, men altså bare med halvparten av reallønnsveksten for de yrkesaktive. Denne måten å regulere alderspensjonene på var lenge den en trodde ville bli valgt fra 2011, men når forslaget endelig kom til Stortinget hadde regjeringen Stoltenberg valgt modellen med «0,75».

«Økes med lønnsveksten og deretter fratrekkes 0,75 pst»

Dagens reguleringsregime som innebærer at alderspensjonene først skal økes med lønnsveksten for deretter å reduseres med 0,75 prosent, vil bare gi samme resultat som et reguleringsregime som bygger på gjennomsnittet av pris- og lønnsvekst når reallønnsveksten er 1,5 pst. Er reallønnsveksten høyere enn 1,5 pst vil dagens reguleringsregime gi høyere realvekst i alderspensjonene enn et system som bygger på gjennomsnittet av pris- og lønnsvekst. Og omvendt om reallønnsveksten er lavere enn 1,5 pst. Spørsmålet blir med andre ord om vi tror at reallønnsveksten framover blir høyere enn 1,5 pst.

Produktivitetsveksten

For å kunne svare på spørsmålet over må en ha en mening om hvor høy produktivitetsvekst vi kan vente de nærmeste tiårene. Videre må vi legge til grunn at arbeidstakerne klarer å ta ut «sin del» av produktivitetsveksten slik vi har klart i Norge til forskjell fra en rekke andre land. Det følger av vår arbeidslivsmodell og frontfagsmodellen at arbeidstakerne i industrien skal ha en reallønnsvekst som tilsvarer produktivitetsveksten i industrien. Videre skal alle andre arbeidstakere over tid ha samme reallønnsvekst uavhengig av hvilken sektor de jobber i.

Tabell 3 viser utviklingen i arbeidsproduktiviteten i de markedsrettede fastlandsnæringene i Norge siden begynnelsen av 70-tallet. Arbeidsproduktiviteten i industrien har f.eks. vært 2,3 pst i gjennomsnitt for hele perioden 1971-2013. Den har vært høyere i perioden fram til 2005 og lavere etterpå. Flere forhold kan forklare disse forskjellene:

- Store bytteforholdsgevinster, høye priser på råvarer som vi selger og lave priser på importerte varer, forklarer mye av den meget høye produktivitetsveksten i årene før 2005. Bytteforholdsgevinstene ga en forsterket vekst i våre samlede inntekter, noe som igjen ble målt som økt arbeidsproduktivitet.
- Den lave gjennomsnittlige arbeidsproduktiviteten i årene rett etter 2005 kan forklares med meget sterk vekst i sysselsettingen i 2006 og 2007 målt i antall timeverk.
- I 2008 slår finanskrisa inn, produksjonen dempes i mange næringer, men godt stillingsvern, en aktiv penge- og finanspolitikk og en utbredt holdning at krisa ville være

kortvarig gjør at bedriftene beholder arbeidskraften. Lønnsomheten går ned og produktiviteten går ned (produktivitetsveksten blir negativ).

- I 2012 og 2013, som er de siste to årene vi har statistikk for, er produktivitetsveksten i markedsrettet fastlandsnæringer igjen tilbake på sitt gamle nivå, noe i overkant av 2 pst disse to årene sett under ett. Det samme viser TBUs siste tall for bruttoprodukt per timeverk i industrien for 2014 som ligger på 2,3 pst (TBU 30. mars 2015).

Tabell 3: Vekst i arbeidsproduktiviteten i markedsrettede fastlandsnæringer, gjennomsnittlige årlige vekstrater i prosent

	Bruttoprodukt andel 2013	1971-2013	1971-1995	1996-2005	2005-2013
Markedsrettet virksomhet i Fastlands-Norge	100,0	2,3	2,5	3,0	0,8
Industri	14,2	1,8	1,6	2,8	1,0
Annen vareproduksjon	18,4	2,5	3,6	1,6	0,2
Privat tjenesteyting	67,4	2,3	2,3	3,4	0,8

Kilde: SSB og Produktivitetskommisjonen

Om en ser tilbake på de siste 50 år er veksten i arbeidsproduktiviteten som årlig gjennomsnitt høyere enn 1,5 pst. Hvorvidt den vil være det i tiårene framover vet vi lite om.

Produktivitetskommisjonen har i sin første rapport skrevet 500 sider om produktivitet, men sier ingen ting om hvor høy de tror produktivitetsveksten vil være i de neste tiårene. Kommisjonen nøyer seg med å referere en del internasjonal forskning på området, og denne er langt fra entydig. Aldringen i befolkningen vil trekke ned veksten i BNP per innbygger, men ikke i samme grad arbeidsproduktiviteten målt som vekst i BNP per timeverk. IKT-innovasjoner vil framover kunne gi betydelig økte inntektsforskjeller fordi den økte produktiviteten ikke som tidligere følges av en tilsvarende vekst i sysselsetting og medianinntekt osv.

OECD anslår i sin vekstscenarier mot 2060 at BNP per innbygger vil ligge mellom 1½ og 2 pst per år hvorav økt produktivitet og økende utdanningsnivå forklarer det aller meste.

Piketty (2014) ser for seg et fall i produktiviteten grunnet kraftig oppbremsing i befolkningsveksten utover i dette århundre, samt at potensialet for teknologisk opphenting for land bak teknologifronten (teknologifronten: de landene som ligger lengst framme i den teknologiske utvikling) etter hvert vil bli uttømt. Piketty anslår at veksten i produktiviteten i teknologifronten vil være begrenset til 1¼ pst per år.

Ingen vet hvor flinke «verden» vil være til å utvikle ny teknologi, og ingen vet hvor flinke vi i Norge vil være til å ta i bruk ny teknologi. Produktiviteten drives bl.a. av våre evner på dette området. I tillegg er måten vi organiserer arbeidsmarkedet viktig med selvstendige arbeidstakere og høy grad av tillit mellom folk og mellom arbeidsgivere og arbeidstakere.

Disse sidene ved den norske arbeidslivsmodellen er sterkt undervurdert når det høye produktivitetsnivået skal forklares i Norge. Det er derfor viktig å videreføre en arbeidslivspolitik som ikke river ned denne tilliten f.eks. ved å endre maktforholdene i

arbeidsmarkedet og på arbeidsplassene i favør av arbeidsgiverne eller føre en politikk som bidrar til økte inntektsforskjeller. Det kan over tid også svekke arbeidstakernes mulighet til å «ta ut» sin rettmessige del av veksten i økonomien slik vi har sett i en rekke land hvor reallønnsveksten for arbeidstakerne i tiår på tiår har blitt hengende etter utviklingen i arbeidsproduktiviteten med det resultat at eierne har kunnet øke sin andel av verdiskapingen i samfunnet.

Samlet sett er det med andre ord ikke lett å si om produktivitetsveksten vil ligge over eller under 1,5 pst i tiårene framfor oss. Det eneste vi kan si med stor grad av sikkerhet er at den måten vi organiserer arbeidsmarkedet på i Norge bidrar positivt, dette fortrinnet må vi ikke skusle bort.

Sikringsmekanisme

Hvis vi skal videreføre dagens underregulering av alderspensjonene med «0,75 pst», har enkelte tatt til orde for å innføre en mekanisme som sikrer en regulering minst på linje med prisveksten. Dvs. at det i situasjoner som den vi antakelig vil oppleve i år hvor alderspensjonene ikke vil holde tritt med prisveksten gis et tillegg som sikrer at alderspensjonistene ikke får redusert kjøpekraft.

Over tid vil en slik sikringsmekanisme antakelig koste lite fordi slike situasjoner ikke vil opptre ofte.

Skulle en gå inn på å diskutere en slik sikringsmekanisme må en selvsagt også ta stilling til om sikringen skal kompenseres for «justeringer i år» som skyldes «for høye» tillegg i tidligere år. Som det er vist tidligere i notatet vil årets antatte nedgang i realinntekten for alderspensjonistene dels kunne forklares med etterjusteringene for «for høye» tillegg i 2014.

Unio har over 330.000 medlemmer : lærere, lektorer, førskolelærere, sykepleiere, forskere, politi, prester, fysioterapeuter, ergoterapeuter, diakoner, skatterevisorer, konsulenter, ledere, radiografer og maskinister

Unio vil sikre og videreutvikle velferdsstaten og samfunnets fellesverdier:
sikre full sysselsetting : øke forskningen : kjempe mot offentlig fattigdom og
privatisering av sentrale offentlige tjenester : øke verdsettingen av
utdanningsgrupper i offentlig sektor : sikre gode trygde- og
pensjonsordninger

Unio

UTDANNINGS
FORBUNDET

**FORSKER
FORBUNDET**

POLITIETS
FELLESFORBUND

 Presteforeningen

ergoterapeutene

AKADEMIKER
FORBUNDET

Det Norske Diakonforbund
The Norwegian Association of Deacons

Skatterevisorenes
Forening